

Om medlemskap i KRO/KIF

Mer och mer har det börjat kännas som om jag borde gå med i KRO. Men jag vill inte gå med för att jag borde. Jag vill inte gå med på grund av solidaritetstänkande. Det ska vara mer än så. Därför undrar jag: utöver det jag enkelt kan läsa mig till via hemsidan, vad har jag att vinna på att gå med i KRO/KIF?

Hej Johannes,

Då jag läser din fråga är det naturligt att kontakta [KRO/KIF](#) och be om en kommentar. Sedan är det intressant att ta del av ett lokalt perspektiv och jag kontaktar den nyligen återuppstådda KRO/KIF Västerbotten. Eftersom de fortfarande är en relativt liten organisation måste varje nyansluten medlem betyda extra mycket. I april i år uppgick antalet medlemmar i hela länet till 65 konstnärer och konsthantverkare. Jag letar även upp en konstnär som haft stor användning av sitt medlemskap. Vid det här laget inser jag dock att svaret på din fråga riskerade att bli en form av hyllningsbrev. Men var ska jag hitta KRO/KIF -kritiska röster? Jag är rädd att jag misslyckats med detta. Får se om jag under skrivandets gång kan väva in lite fler nyanser.

KRO/KIF har som mål att göra det möjligt för bild- och formkonstnärer att vara yrkesverksamma. Ett steg i detta är att förbättra medlemmarnas ekonomiska och sociala villkor. För att ytterligare informera om deras verksamhet har jag bjudit in Pontus Björkman, pressansvarig och politisk sekreterare på KRO/KIF:

"Kvalitet i din konst kräver kvalitet i dina avtal. Det är en viktig anledning till att bli medlem i KRO/KIF. Ett enda avtalsförslag med osäkra ersättningar och otydliga villkor kan efter samtal med vår juridiska rådgivning direkt ge medlemsavgiften tillbaka flera gånger om. På våra medlemssidor lägger vi löpande till nya avtalsmallar och metoddokument så som "Handledning för avtalsskrivning", "Guiden för internationella utställningar och uppdrag" och "17 förhandlingstips inför utställningen". Där publicerar vi löpande vår sammanställning av aktuella utlysningar för konstnärliga gestaltungsuppdrag, artist-in-residencies, stipendier, lediga tjänster mm. Och varje år kommer en uppdaterad deklarationshandledning.

Alla medlemmar får tidningen KONSTNÄREN och ett medlemskort i KRO/KIF och IAA (INTERNATIONAL ASSOCIATION OF ART, som är en officiell partner till UNESCO) som bland annat ger gratis eller rabatterat inträde på museum och konsthallar i Sverige och utomlands. Med medlemskortet får du även rabatt på konstnärsmaterial och förbrukningsmaterial i flera butiker. Som medlem kan du hyra en billig gästbostad vid Mosebacke torg i Stockholm, få möjlighet att låna Carina Ari-Ateljén i Cité Internationale des Arts i Paris, tillgång till gratis kurser samt möjligheten att teckna marknadens bästa Konstnärsförsäkring till ett förmånligare pris.

I KRO/KIF får du även en plattform för ditt konstpolitiska engagemang och ser till att det finns en organisation som hela tiden ligger på staten, regionerna, kommunerna och branschaktörerna för att de ekonomiska och sociala villkoren för konstnärerna ska vara anständiga och förbättras. KRO/KIF-kansliet stödjer lokalföreningars och medlemmars konstpolitiska påverkansarbete på det lokala planet genom artiklar, medborgarförslag

och remisser på regionala kulturplaner. Tack vare KRO/KIF har vi idag Visningsersättningen (Konstnärsnämndens stipendier och IV-ersättningen), MU-avtalet, följerrätt från den kommersiella konsthandeln, ateljéstöd i olika former, kollektivverkstäder, bättre momsregler för konstnärer, fler gestaltungsuppdrag i offentliga rummet.

Det var KRO som startade BUS som hittills har transfererat mer än en miljard kronor till konstnärer. I år blev BUS Bildupphovsrätt i Sverige för att bevaka och påverka bild- och formkonstnärernas upphovsrätt, exempelvis på nya digitala marknader. Vi kompetensutvecklar konstnärer men även arrangörer och politiker för att skapa bättre villkor i branschen. Vi gör egna utredningar om konstnärernas villkor, just nu om förslagen i nya Socialförsäkringsutredningen i syfte att stärka konstnärernas trygghet.

Ett medlemskap i KRO/KIF är en investering i ditt konstnärskap."

Ett medlemskap har med andra ord mycket att tillföra. Men kanske efterfrågar du ett mer personligt exempel på hur en konstnär haft fördel av sitt medlemskap. Under min tid som konststöd har jag ofta stött på namnet [Eva Dillner](#). Hon är en yrkesverksam konstnär som gör sig hörd. Ofta kommenterar hon aktuella debatter, ifrågasätter galleriers utnyttjande av en konstnär i underläge och involverar gärna KRO/KIFs rådgivare i dessa diskussionstrådar. Då jag kontaktar henne i samband med din fråga undrar hon genast om du är utbildad vid konsthögskola – som ger automatiskt inträde till KRO – eller om det är inval baserat på konstnärlig verksamhet som gäller. Hon poängterar att svaret på detta skapar olika utgångslägen. Jag kunde dock inte vara behjälplig eftersom din fråga skickats in anonymt via [Konststödets frågeformulär](#). Jag bad henne därför svara utifrån hennes unika perspektiv:

"Jag tog den långa vägen in i konstnärsvärlden, utan högskoleutbildning, så jag fick söka med yrkesmeriter via jurerat inval. Så det var inte ens självklart att jag skulle kunna vara med i KRO. Medlemskapet har öppnat dörrar som annars skulle ha varit stängda för mig. Det ger mig möjligheten att presentera mig för till exempel gallerister, som, innan man nämner KRO, är totalt ointresserade av att överhuvudtaget titta på mina verk. Varje gång jag söker uppdrag och kravet är högskoleutbildning eller likvärdig kompetens, så har jag redan passerat nålsögat. Men det händer också något med attityden i och med medlemskapet, att man gör det här på riktigt, satsar på yrket. Jag har haft stor nytta av medlemsrådgivningen och kurser, som hjälpt mig förhandla, våga stå på mig, samt tacka nej när villkoren är för usla. Innan KRO hade jag ingen aning om MU-avtalet och 1%-regeln, livsviktiga kunskaper för en yrkesverksam konstnär."

När jag läser Eva Dillners inlägg förstår jag varför ett medlemskap kan medföra extra yrkesstolthet för de som faktiskt blivit bedömda utifrån konstnärliga prestationer. Så har du inte en högre konstnärlig examen är detta absolut ett argument för att ansöka om medlemskap. Det ökar trovärdigheten och självsäkerheten i ditt konstnärskap.

Konstnärsvärlden är generellt sett ensam. Kanske mer nu än tidigare. Jag läste häromdagen Dan Wolgers "[Före och efter Bologna](#)", den första i essäserien *Dialogen* som är ett samarbete mellan Konstakademien och Omkonst. Vad jag i sammanhanget vill lyfta fram är detta:

"Konsten marginaliseras när unga konstnärer vallas allt djupare in i isolering, såväl på skolan som (vad värre är) efter den så kallade examen. Konsten sluter sig och utesluts, i vetenskapens namn men inte på vetenskapens grund."

I texten kritiserar Dan Wolgers dagens konsthögskoleutbildning där den instiftade Bolognaprocessen malt *"ner den naturlighet och omedelbarhet som är omistlig i dialogen mellan lärare och elev, om den ska vara värd att kallas dialog (och om undervisningen ska vara värd att kallas undervisning). Det kritiska tänkandet och den intellektuella rörligheten stympades på praktiskt taget alla nivåer genom hela utbildningen när ramverket efterhand slöt sig allt fastare kring skolan."* Nu vet jag inte hur det var innan Bolognaprocessen, men jag kan hålla med om att unga konstnärer i dag verkar i isolation där dörrar hålls stängda i någon tanke om att behålla alla orealiserade idéer inom sig. Sällan upplever jag det jag helst av allt vill ha: en öppenhet och ett aktivt kunskapsutbyte. Att verka som konstnär är inte lätt och det kan minst sagt liknas vid en opålitlig bergochdalbana. Men du behöver inte vara ensam, det är något Fanny Carinasdotter, ordförande för KRO/KIF i Västerbotten, lyfter fram i sin kommentar till dig:

"Som konstnär är man ofta ganska ensam. Många arbetar själva i sina ateljéer. Som enskild konstnär kan det vara svårt att få sin röst hörd, men går vi tillsammans blir vi såklart starkare! Att gå med i KRO/KIF handlar inte bara om en solidarisk handling utan att du kan vara med och diskutera och påverka det lokala konstpolitiska läget. För mig som ordförande i en regional styrelse för KRO/KIF är medlemmarnas erfarenheter och åsikter otroligt viktiga och grunden för de frågor vi i styrelsen prioriterar att arbeta med."

Här finns ett antal argument som du kan väga in i ditt framtida beslut om medlemskap. Men jag måste medge att diskussionen fram tills nu inte varit tillräckligt nyanserad. Därför vill jag avsluta med ett personporträtt av en konstnär (jag väljer samma namn till denne som jag valt till dig) som absolut inte har något utbyte av ett medlemskap i KRO/KIF:

Johannes är i övre medelåldern, bosatt i en mindre stad med mycket turism. Han arbetar främst i akvarell där hans motivval härleds till vad som gör bygden unik. Han har en ateljé längs det populära promenadstråket. Var dag hänger han ut sin öppetskyllt och en jämn ström besökare kliver nyfiket över tröskeln till galleridelen. Genom åren har han sålt en mängd akvareller och digitala tryck och ett antal välbeställda orsbor har blivit något av hans konstsamlare. Johannes är inte intresserad av att resa, han välkomnar istället världen att besöka honom. Johannes vill inte ställa ut på konstsalonger, större gallerier eller museer. Han lever bra i den värld han byggt upp för sig själv. Johannes visar inte heller något intresse av att delta i politiska strider eller energislukande diskussioner om konstens teoretiska förankring. Han är fokuserad på sitt eget skapande. Utöver detta är hans intresse i samtidskonsten minimalt.

Det finns ett antal verksamma "Johannes-konstnärer" i Sverige. Då deras omkostnader ofta är låga och de fortsätter sälja år efter år, har det möjlighet att leva rätt skapligt på konstnärskapet. "Johannes-konstnären" har troligtvis inget utbyte av ett medlemskap i KRO/KIF.

Nu är dock sannolikheten att du identifierar dig med den karaktär jag målat upp minimal. Bara det faktum att du valt att skicka in frågan indikerar detta. Därför till ett annat argument. Konstnärer lever ofta på låga inkomster. En [undersökning](#) från 2014, utförd av

KRO/KIF, visar att 64 procent av konstnärskåren har en taxerad månadsinkomst på under 13 300 kronor. Det är just konstnärens sociala och ekonomiska villkor KRO/KIF vill förbättra. Dock kvarstår det faktum att det kostar att vara medlem, 1 950 kronor per år. Pontus Björkmans kommentar må vara giltigt: *"Ett enda avtalsförslag med osäkra ersättningar och otydliga villkor kan efter samtal med vår juridiska rådgivning direkt ge medlemsavgiften tillbaka flera gånger om."* Men den är giltigt enbart för de konstnärer som vågar stå på sig i ett förhandlingsläge med en intendent, curator eller gallerist. Många konstnärer har tyvärr inte den styrkan (medger här att även undertecknad uppvisar vissa brister inom detta område). Som konstnär är du utsatt och i samtal med en utställningsarrangör förhandlar du utifrån en beroendeställning. På grund av detta väljer en stor andel konstnärer att tacka ja till usla villkor. Detta är i allra högsta grad ett kortsiktigt agerande och är även något som Aruna D'Souza berör i artikeln "[Dying of Exposure](#)":

"At some point, two years ago, maybe, I stopped doing things for free: no free writing, no free talks, no free critiques with artists or art students, nothing. I didn't make the decision out of avarice; I made it as a matter of survival."

Aruna D'Souza brukade tacka ja till de flesta erbjudanden som kom i hennes väg och menade att det vore krasst att sätta de egna ekonomiska behoven före viktiga intellektuella idéer som behövde diskuteras. Så insåg hon en dag att denna inställning bottnade i det faktum att hon var ekonomiskt oberoende. Kanske är du en konstnär som gärna säger ja innan förutsättningarna ens diskuterats. Dock är det viktigt att förstå att mycket är förhandlingsbart. KRO/KIF är bra på att förhandla och vägleda.

Tack och lov arbetar alla konstnärer olika och utifrån olika förutsättningar. I slutändan handlar det om att definiera vad målet med ditt konstnärskap är och sedan ta ett aktiv beslut utifrån detta. Om du nu inte väljer ett medlemskap baserat på solidaritet vill säga...

Lycka till i ditt framtida beslut!

Ida